

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI**

**ANDIJON VILOYATI PEDAGOG MAHORAT MARKAZI
MAKTABGACHA, BOSHLANG'ICH VA MAXSUS TA'LIM
METODIKALARI KAFEDRASI**

**XALQARO BAHOLASH DASTURLARI PIRLS,
TIMSS ASOSIDA BOSHLANG'ICH TA'LIM
SAMARADORLIGINI OSHIRISH**

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

**ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ НАЧАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ
ОЦЕНОЧНЫХ ПРОГРАММ PIRLS, TIMSS**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ**

ANDIJON-2025

TASHKILIY VA DASTURIY QO'MITA

- 1. T.T.Turg'unov – Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi direktori**
- 2. O`. Qurbonov – Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi o'quv va ilmiy-metodik ishlar direktor o'rinbosari**
- 3. M.A.Abdullayeva - Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi professori, p.f.n.**
- 4.N.R.Karimova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsusta'lim metodikalari kafedrası mudiri, katta o'qituvchi**

TAHRIR HAY'ATI :

- 1. N.R.Karimova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsusta'lim metodikalari kafedrası mudiri, v.b.dotsent**
- 2. M.M.To`raqulova -Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası katta o'qituvchisi**
- 3. M.A.Iminova-Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- 4. M.Xusanova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası katta o'qituvchisi**
- 5. M.Jo'rayeva - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- 6. D.Usmonova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- 7. D.Novshadbekova - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- 8. F.Datqayeva - Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**

TEXNIK MUXARRIR :

- M.A.Iminova-Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- D.Z.Usmonova-Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**
- D.Z.Novshadbekova-Maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim metodikalari kafedrası o'qituvchisi**

To'plamga kiritilgan maqola va tezislardagi dalil, raqam va ma'lumotlarning to'g'riligiga mualliflar mas'uldirlar. Konferensiya materiallari to'plami Andijon viloyati pedagogik mahorat markazining navbatdan tashqari Ilmiy kengashi qarori (25.11.2025 № 11) bilan nashrga tavsiya etilgan.

- maktabgacha ta’lim dasturlariga milliy qadriyatlar asosida o‘qish va fikrlash kompetensiyalarini singdirish;
- tarbiyachilar tayyorlovida PIRLS va TIMSS talablariga mos metodik yondashuvlardan foydalanish.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning “Ta’lim sifatini baholashning xalqaro dasturlarida O‘zbekiston Respublikasining ishtirokini kengaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. Toshkent, 2021.
2. Sh. M. Mirziyoyev Yangi O‘zbekiston — yangi taraqqiyot bosqichida. Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
3. M.Xolmatova Maktabgacha ta’limda milliy qadriyatlarni shakllantirish metodikasi. Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
4. M.Nazarova Boshlang‘ich ta’limda kompetensiyaviy yondashuv asoslari. Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021.

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINI PIRLS DASTURIGA TAYYORLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Karimova Nargizaxon Rahimovna
Andijon viloyati pedagogik mahorat markazi
“Maktabgacha, boshlang‘ich va maxsus
ta’lim metodikalari” kafedrasini mudiri, p.f.n.
Tel: +998937060325

Annotatsiya: PIRLS xalqaro baholash dasturi boshlang‘ich sinif o‘quvchilarining matnni o‘qish va tushunish darajasini aniqlashga qaratilgan muhim tadqiqotlardan biridir. Zamonaviy ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalar o‘quvchilarni zamon talablariga mos tarzda o‘qitish, ularning o‘qish savodxonligini rivojlantirish hamda matn bilan ishlash kompetensiyalarini mustahkamlashda katta imkoniyatlarga ega. Raqamli resurslar yordamida o‘quvchilar matnni turli formatlarda o‘rganishi, analiz qilishi va chuqur tushunib yetishi mumkin. Ushbu maqolada ta’lim tizimida bolalarni milliy ruhda tarbiyalashning ilmiy-pedagogik

asoslari hamda bu jarayonning xalqaro baholash dasturlari — PIRLS (o'qish savodxonligi)ning raqamli texnologiyalar bilan uzviy bog'liqligi yoritilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, PIRLS xalqaro bahlash dasturi, PIRLS, raqamli savodxonlik.

Abstract: The PIRLS international assessment program is one of the most important studies aimed at determining the level of reading and comprehension of text by primary school students. In the modern educational process, digital technologies have great potential to educate students in accordance with the requirements of the time, develop their reading literacy, and strengthen their competences in working with text. With the help of digital resources, students can study, analyze, and deeply understand the text in various formats. This article discusses the scientific and pedagogical foundations of educating children in the national spirit in the education system and the inextricable connection of this process with digital technologies, an international assessment program - PIRLS (reading literacy).

Keywords: digital technologies, PIRLS international assessment program, ePIRLS, digital literacy.

Аннотация: Международная программа оценки PIRLS является одним из важнейших исследований, направленных на определение уровня чтения и понимания текста учащимися начальной школы. В современном образовательном процессе цифровые технологии обладают огромным потенциалом для обучения учащихся в соответствии с требованиями времени, развития их читательской грамотности и укрепления компетенций работы с текстом. С помощью цифровых ресурсов учащиеся могут изучать, анализировать и глубоко понимать текст в различных форматах. В данной статье рассматриваются научно-педагогические основы воспитания детей в национальном духе в системе образования и неразрывная связь этого процесса с цифровыми технологиями, международной программой оценки PIRLS (грамотность чтения).

Ключевые слова: цифровые технологии, международная программа оценки PIRLS, PIRLS, цифровая грамотность.

KIRISH

Mamlakatimiz ta'lim samaradorligining qay darajada ekanligi, o'quvchilarning bilim darajasi, dunyoqarashining kengligi, mantiqiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlari, shuningdek, matnni o'qish va tushunish darajalari, maktab va oilada ta'lim olish uchun yaratilgan muhitning ijobiy yoki salbiy ekanligini aniqlash maqsadida PISA, PIRLS, TIMSS kabi xalqaro baholash dasturlarida ishtirok etmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentabrdagi "Xalq ta'limini boshqarish tizimini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha choratadbirlar to'g'risida"gi PF-5538-sonli Farmonida Xalq ta'limi tizimini boshqarishning samarali mexanizmlarini joriy etish o'sib kelayotgan yosh avlodni ma'naviy-axloqiy va intellektual rivojlantirishni sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarishning eng muhim sharti hisoblanishi, shuningdek, o'quv-tarbiya jarayonida ta'limning innovatsion shakllari va usullarini qo'llashga ko'maklashishi qayd etilgan holda o'quvchilarning bilim darajasini baholash bo'yicha xalqaro dasturlar va tadqiqotlarda (PISA, TIMSS, PIRLS va boshqalar) umumta'lim muassasalari o'quvchilarining ishtirokini tashkil etish vazifasi belgilangan .

ADABIYOTLAR TAHLILI

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study – xalqaro o'qish savodxonligini o'rganishdagi yuksalish) – bu turli mamlakatlarda boshlang'ich sinfda tahsil oluvchi o'quvchi yoshlarning matnni o'qish va tushunish darajalari sifatini baholab beruvchi xalqaro baholash tizimidir. Ushbu sinov turi har 5 yilda bir marta o'tkazishga mo'ljallangan.

Xorijlik olimlar ushbu sohada ilmiy izlanishlar olib borar ekan PIRLS xalqaro tadqiqoti shaxsni hamda jamiyatni o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishishida, yozma matnlar va boshqa turdagi ma'lumotlar ustida mulohaza yuritishni maqsad qilganligini ta'kidlagan holda, bunday yondashuv bugungi jamiyatda yanada yaqqol

sezilib, jamiyat o'quvchidan o'qish orqali olgan ma'lumotlardan foydalana olish qobiliyatiga ega bo'lishni talab etmoqda, deb fikr bildirganlar.

Hozirgi paytda matnlar yoki ma'lumotlarni internet orqali o'qish maktabdagi dasturning asosiy qismi va ma'lumotlarni qo'lga kiritishning eng muhim usuli hisoblanadi. Binobarin mobil ta'lim (m-learning) kabi ko'chma raqamli qurilmalardan foydalangan holda o'rganish bilim olish bilan bog'liq bo'lgan barcha kundalik faoliyatni qamrab oladi. Ta'lim innovatsiyalarini o'rganish ta'lim tadqiqotlarida tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mobil texnologiyalar ta'lim muassasalariga o'rganishda moslashuvchanlik, hamma joyda bo'lish va ko'chma kabi xususiyatlardan foydalanish imkonini beradi, bu esa yangi raqamli davrda o'qituvchilar va o'quvchilar uchun katta foyda keltiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Yangi raqamli savodxonlik ma'lumotlarni internet orqali o'qish uchun muhim sanalib, unda o'quvchi o'ziga kerakli ma'lumotni qidirib topib, uni tushunish orqali o'qishdan ko'zlangan maqsadga erishadi.

Onlayn tarzda o'qiladigan ma'lumotlar mazmunini shakllantirish an'anaviy bosma materiallarni o'qib tushunish uchun talab etiladigan o'qib tushunish jarayoni bilan yangi raqamli savodxonlikni birlashtirilishini taqozo etadi.

PIRLS tadqiqoti esa o'quvchilarning o'qib tushunish ko'nikmasini baholabgina qolmay, balki PIRLS tadqiqoti doirasida beriladigan matnlardan ko'zlangan maqsad o'quvchilarni qator veb sahifalardan fotosuratlar, chizmalar, xaritalar, jadvallar va boshqa vizual vositalar hamda videolar, animatsiyalar va ekranda vaqtincha ochilib-yopilib turadigan oynachalar kabi boshqa innovatsion imkoniyatlar bilan birga qo'llay olishga o'rgatishdir. PIRLS — bu PIRLS xalqaro baholash dasturining elektron (raqamli) shakli bo'lib, o'quvchilarning raqamli muhitda o'qib tushunish ko'nikmalarini baholashga mo'ljallangan. Buni yana ham oydinlashtirish uchun bir qancha savollarga javob izladik.

TAHLIL VA NATIJALAR

47.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarini pirls dasturiga tayyorlashda raqamli texnologiyalardan foydalanishni takomillashtirish	N.R.Karimova	264
48.	4-sinf o'quvchilarni mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish	N.Mahkamova	270
49.	Boshlang'ich sinf o'qish darslarida diferensial yondashuv asosida o'qitishdagi muammo va yechimlar	M.A.Mamaraximov a	275
50.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro tadqiqotiga tayyorlashda kitobxonlikka o'rgatishning o'rni	M.R.Olimova	281
51.	Using the 4 k model in technology teachers	X.Nabiyeva	288
52.	O'quvchilarni pirls xalqaro tadqiqotiga tayyorlashda samarali o'qitush usullaridan foydalanish zaruriyati	S.N.Noraliyeva	292
53.	Boshlang'ich sinflarda o'qish savodxonligi va ona tili darslarining uzviyligini ta'minlash	M.R.Xodjimatova	299
54.	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tadqiqotchilik sifatlarini takomillashtirish metodikasi	O.P.Aslanova M.N.Abdisodiqova	306
55.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarning nutqida uchraydigan kamchiliklar va ularning yechimi masalalari	M.Almardonova	312
56.	Ona tili ta'limida nazariy bilimlar va amaliy topshiriqlardan foydalanishning ahamiyati	M. Almardonova T.Rajabova	319
57.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qishga qiziqishlarini oshirish metodikalari	N.M.Abdulazizova	323
58.	Влияние цифровых систем оценки на эффективность образования	M.M.Bitbekov	327
59.	O'quvchilarda nutqiy bog'lanishlarni shakllantirish va rivojlantirishning metodik-funksional modeli	M.E.Hamrayeva	331
60.	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adaptatsiya jarayoni	M.O.Jalolova M.Sh.Shuxratova	339
61.	Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini xalqaro standartlar asosida takomillashtirishning nazariy asoslari va uni yangi avlod darsliklari bilan integratsiyalash metodikasi	G.M.Kosimova	344
62.	Malaka oshirish jarayonida steam nazariya va amaliyotni birlashtirishning mantiqiy natijasi	M.A.Kuychiyeva	347